

מי יבנה את בית המקדש?

אחת השאלות הפדואות ביותר במטרידורג אג פלסוקים בנושא המקדש היא – מי יבנה אג בית המקדש
השלישי?

האם הוא ייפול משמיים? האם רק המשיח יכוא לבנות אג בית המקדש? או אזוי רק המלך?

יש כמה מקורות שמדברים על מצוות בניית המקדש:

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"
(שמות כ"ה, ח)

"במצוות עשה לעשות בית לה"
(הלכות בית הבחירה לרמב"ם, א, א)

"הכלל השלישי: שאין לבנות מצוות שאינן זוגות לדורות"
(הרמב"ם, הקדמה לספר המצוות)

אחד הכללים הבסיסיים ביותר בנושא מצוות הגורג הוא, שהקבי"ה לא ציווה מצוות שאינן נופלות לדורות.
כאמר, כל מצוות הגורג פן נצחיות. זוהי האמונה הבסיסית של כל יהודי מאמין, ואין מחלוקת בנושא זה.
מצוות בניין המקדש היא מצוות עשה מפורטת בגורג, ומצווה היא דבר המוטל על בני ישראל לעשות. גם
על כך אין מחלוקת.

אמרו שאם מאז חורבן המקדש האלו השלול רבוג בנושא בניית בית המקדש השלישי. אז מי באמת
יבנה אלו??

האם בית המקדש יפול

"מקדש העתיד שאנו מצפיין בנוי ומשוכלל הוא יגלה וירא משמים..."
מהשמיים? (ש סוכה פ א)

איך האמירה של רש"י שבית המקדש ירד מהשמיים מסתדרת עם כל הפסוקים שמצווים אותנו לבנות את בית המקדש?

"דאיבני אימת - הך חששא, דחיישינן למהרה יבנה, **אימתי תגמור המלאכה**, דאיכא למיחש לאיסור חדש כל היום, דאצטריך לרבן יוחנן בן זכאי למיסר השתא כל היום משום סירכא דההוא יומא." (רש"י סוכה דף מא/א)

תרגום חופשי:

מתי יבנה? - זה החשש שחוששים להחיש את הבניה, **מתי תגמור המלאכה**, שיש לחשוש לאיסור חדש להמשך היום, לכן הצטרך רבן יוחנן בן זכאי לאסור עכשיו כל היום משום שארית אותו היום.

כשאנו מעיינים בתחילת הסוגיה אנו רואים שרש"י כתב במפורש, שבנין בית שלישי **יבנה בידי אדם**. וכפי שכתב בסוף הסוגיה: "אימתי תגמר המלאכה?" ברור לרש"י, כי מלאכת בנין הבית השלישי תיעשה בידי ישראל. את דבריו של רש"י ש"מקדש יגלה ויבוא משמים" הוא הביא כדי להסביר את דעת התרצון, ולא כי זו דעתו.

"בההוא זמנא אתבני ביתא דשכינתא דאיהי בית הבחירה על ידא דקודשא בריך הוא, דאתמר בה ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב, ואני אבנה אינון אבנין טבין דאתבני מינה, הדא הוא דכתיב ואבנה גם אנכי ממנה, נטיעין קדישין, הדא הוא דכתיב (ישעיה ס') נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, ובניינא דבי מקדשא תהא בנויה מכספא ודהבא ואבנין יקירין, ותהא מרקמא מכל ציורא דעובדא דבראשית, ועלה נהרא ירושלם דלעילא, מרקמא מכל מיני גוונין דנהורא, ורזא דמלה ירושלם הבנויה כעיר שחוברה לה

יחדיו, דאנהרא על גבוי"

(תיקוני זוהר, כ"א- דף ס ע"ב)

תרגום:

באותו זמן יבנה בית השכינה, הוא בית הבחירה על ידי הקב"ה, שנאמר בו: 'ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב, ואני אבנה - אלה אבנים טובות שיבנה מהן, וזהו שכתוב וְאֶבְנֶהָ גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה, נטיעות קדושות, כמו שכתוב וְצֶרַח מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי הַתְּפָאָר. ובנין בית המקדש יהיה בנוי מכסף וזהב ואבנים יקרות, ויהיה מרוקם מכל ציורי מעשה בראשית, ועל זה אורה של ירושלים העליונה מרוקמת מכל מיני גוונים של אור, וסוד הדבר, ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו, שמאירה על גביו.

בתחילת דבריו של הזוהר אנו רואים שכתוב במפורש שה' יבנה את בית המקדש. אך עיון בסוף הציטוט מבאר אחרת - על גבי ירושלים הבנויה (שאנחנו נבנה) יאיר הקב"ה את אורו הגדול. אור שבא מירושלים העליונה, האור מימי בראשית אז, בחיבור בין הבניין שלנו לאור הגדול, יתקיים- כעיר שחוברה לה יחדיו..

'ובנינא דבי מקדשא תהיה בנויה מכספא - אף הבניין התחתון יהיה גם כן בניין מפואר.. ואז עלה נהרא דירושלים לעילא הרוחנית (ואז עליו יתלבש האור של ירושלים העליונה הרוחנית).

(ה'כסא למלך' בביאורו על הזוהר)

כלומר, אנחנו בונים מקדש מלמטה- אך השכינה והקדושה, זה כבר הקב"ה.
ועשו לי מקדש=אנחנו. ושכנתי בתוכם= זה הקב"ה.

מה קודם- מינוי מלך או בניית

"שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך ולהכריז
זרעו של עמלק ולבנות להם בית ה' וי"ח"
(סנהדרין כ', א. וכן בהלכות מלכים פר' א')

על פי מה שלמדנו במסכת סנהדרין צריך קודם להמליך מלך, למחות את עמלק ורק אז לבנות את בית
המקדש. אז אולי עכשיו לא הזמן הנכון לבנות את בית המקדש? אולי קודם צריך מלך?

"תפלין שְׁלֹרֵאשׁ, אֵינָה מְעַכְבֶּת שְׁלֵיד, וְשְׁלֵיד, אֵינָה מְעַכְבֶּת שְׁלֹרֵאשׁ--מִפְּנֵי שֶׁהֵן שְׁתֵּי מְצֻוֹת,
זו לְעֲצֻמָּה וְזו לְעֲצֻמָּה."
(רמב"ם, הלכות תפילין, פרק ד' הלכה ד')

יש מצוות מסוימות שיש סדר בעשייתן, אך הן אינן מעכבות זו את זו. כל מצווה בתורה עומדת בפני
עצמה, ואין לה הגבלה של זמן לעשיית המצווה. האם בניית המקדש היא מסוג המצוות שצריך להקפיד
על הסדר שלהן?

"בית המקדש עתיד להיבנות קודם מלכות בית
דוד"
(ירושלמי, מעשר שני ה', ב').

אנו רואים שבית המקדש יבנה לפני שיהיה מלך. גם כשמעיינים בספר עזרא רואים שבית המקדש
השני נבנה ללא מלך. הרב טוקצינסקי בספרו "עיר הקדש והמקדש" מסביר שהסדר היה עקרוני רק
בזמן כניסתם לארץ: "שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ".
אם כן, מדוע מלכתחילה היה סדר מסויים?

"כדי שלא יבקש כל שבט שיהא זה (בית המקדש) בנחלתו ויכבוש
אותו, ולפיכך בא הציווי שלא יבנה בית הבחירה כי אם אחר הקמת
מלך, כדי שתהא ההחלטה ביד אחד ויסתלקו הקטטות..."

(מורה נבוכים, ג', מ"ה).

בתקופת כיבוש הארץ היה הכרח למנות קודם מלך, כדי למנוע מחלוקת ומריבה בנחלתו של מי יקום
המקדש. היום, כשידוע מקום המקדש, אין הכרח למנות קודם מלך

מקדש. היום, כשידוע מקום המקדש, אין הכרח למנות קודם מלך.

האם המשיח יבנה את בית

המקדש?
"המלך המשיח עתיד לעמוד, ולהחזיר מלכות ישראל, ובנייה מקדש, ומקבץ נדון ונעדר ל"י" (הלכות מלכים, י"א)

"חיוב המצוות אינו תלוי בביאת המשיח – אלא אנו מחויבים להתעסק בתורה ובמצוות ונשתדל להשלים עשייתן. ואחר שנעשה מה שאנחנו מחויבים, אם יזכה ה' לנו לראות את המשיח – הרי זה טוב יותר..." (הרמב"ם)

"בשעה שמלך המשיח בא ועומד על הגג של בית המקדש והוא אומר: ענויים הגיע זמן גאולתכם..." (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תצ"ט).

הרמב"ם אומר שהמצוות אינן תלויות בביאת המשיח אך מצד שני הוא אומר בהלכות מלכים שהמשיח יבנה את בית המקדש. מנגד בילקוט שמעוני כתוב שהמשיח עומד על גג בית המקדש. איך מסתדרים כל הדברים הני"ל?

"וכל הדברים האלה וכיוצא בהם לא ידע האדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומים הם אצל הנביאים. גם לחכמים... יש מחלוקת בדברים אלו. ועל כל פנים אין סידור הויית דברים אלו ולא דקדוקיהם עיקר בדת, ולעולם לא יתעסק האדם... בעניינים אלו ולא ישימם עיקר..." (הלכות מלכים, י"ב)

אין זה מתפקידינו לחשב חשבונות שאלו. כיהודים פשוטים עלינו לעשות כמיטב יכולתנו כדי לקיים את מצוות התורה- ואני הרי מצוים: "ועשו לי מקדש". ולהאמין באמונה שלמה שהקב"ה מנהל את העולם

